

Christelijke reciteervereniging Mr. W. Bilderdijk Berghuizen 1945 – 2007

In Berghuizen is in februari 1945 op initiatief van onderwijzer G. Knol van de school in Berghuizen een reciteervereniging opgericht met de naam:

Chr. Reciteervereniging Mr. W. Bilderdijk.

Willem Bilderdijk, Amsterdam 1756 – Haarlem 1831 was naast advocaat ook dichter. In 1782 vestigde hij zich in Den Haag als advocaat en verscheen zijn eerste dichtbundel.

Met Koob Westert uit Koekange - de laatste voorzitter - heb ik een gesprek gehad over de geschiedenis van de Chr. Reciteervereniging Mr. W. Bilderdijk de officiële naam van de vereniging.

In 1961 werd Koob gevraagd door Jentinus Pool om een kleine rol te spelen in een toneelstuk bij "Bilderdijk", Koob was toen 16 jaar, Koob is lid gebleven tot aan de opheffing van de vereniging in 2007.

De familie Pool heeft een belangrijke rol gespeeld bij de reciteervereniging. Na het vertrek van meester Knol uit Berghuizen in 1950 werd Jentinus Pool voorzitter en regisseur van Bilderdijk hij zou dit blijven tot aan zijn overlijden in 1977, Koob Westert is toen voorzitter geworden.

Naast Jentinus Pool waren ook zijn kinderen actief lid van "Bilderdijk", dochter Femmie is meer dan 50 jaar en zoon Fokke meer dan 35 jaar lid geweest van de vereniging.

Van de eerste vergaderingen zijn geen notulen gemaakt, het eerst verslag van een ledenvergadering is van 26 nov. 1945.

De kerk van Berghuizen had in 1946 ruim 1600 leden, 800 hiervan waren doopleden voor het merendeel jongeren. Voor deze jongeren was er naast het verenigingsleven en catechisatie weinig vertier in die jaren en de oprichting van een reciteervereniging voorzag dus in een behoefte.

De nieuwe leden moesten een gulden inleggeld betalen, dat de financiële positie in de beginjaren niet best was blijkt uit het kasboek van 1956. Er was op 1 januari Fl. 8,13 in kas, te weinig om tot de uitvoering alle kosten te betalen. Van tien leden werd in totaal Fl. 100,00 geleend om de aanloopkosten tot de uitvoering te betalen. Toen na de voorjaarsuitvoering alle kosten waren betaald bleef er weer geld over en werd op 9 april de lening van Fl. 100,00 terugbetaald aan de leden. Voor een uitvoering in de kerk moest huur worden betaald. In 1952 Fl. 15,00 in 1957 bedroeg de huur Fl. 20,00 een stijging van ruim 30 procent in 5 jaar. Ook moest er Fl.60,00 per jaar worden betaald voor het gebruik van het jeugdgebouw van de kerk.

Men vond het in die jaren belangrijk dat de jongeren aan hun spreekvaardigheid werkten, het gebruik van de Nederlandse taal was in de kleine dorpen niet vanzelfsprekend; ook na de schooljaren moest daarin worden geoefend. In het begin was het niet de bedoeling dat er toneelstukken werden opgevoerd maar dat je leerde voordragen en 'werkte aan welbespraaktheid' aldus Koob Westert. De leden studeerden voordrachten, declamaties en gedichten in en werden na hun presentatie, waarin mimiek en houding uiterst belangrijk waren, beoordeeld door hun mede leden, door op elkaar kritiek te leveren leerde je ook van de fouten van anderen en deed jezelf extra je best, zegt Koob.

Naast het reciteren in de beginjaren werd er ook al gauw gekozen voor toneel uitvoeringen. Deze uitvoeringen werden

in de kerk van Berghuizen gehouden. De kerk moest hiervoor worden gehuurd. Censuur op de uit te voeren stukken kon de kerkenraad weliswaar uitoefenen maar de reciteervereniging stond niet onder kerkelijk toezicht. Er werd op vertrouwd dat de besturen zelf konden beoordelen wat wel en niet voor het voetlicht gebracht kon worden.

Maar niet altijd was het oordeel van het bestuur en de kerkenraad eensluidend. De dominee moest de stukken wel van te voren inzien maar de kerkenraad kon eerst na afloop van de uitvoering zijn mening geven. Dat dit wel eens voor problemen zorgde spreekt voor zich, de kerkenraad was het niet altijd eens met de dominee welke het stuk had goedgekeurd. Ook is er een keer een door de dominee niet goedgekeurd en een afgekeurd stuk opgevoerd, het bestuur kreeg een berisping van de kerkenraad.

De decorstukken kwamen van de leden en bij een uitvoering waren sommige huiskamers dan ook bijna leeg, ook de toenmalige ds. Vreugdenhil stelde soms huisraad beschikbaar maar wilde daarvoor in ruil wel vrije toegang bij de uitvoering.

De uitvoeringen werden in de beginjaren naar goede Gereformeerde traditie beëindigd met het zingen van 'k Wil U o God mijn dank betalen' bekend als de 'Avondzang'. Berghuizen was van oorsprong een Christelijke gemeenschap en bal na was dan ook niet gebruikelijk, wel was er na de voorstelling een gezellige nazit met een hapje en een drankje, alcohol was daarbij niet verboden.

Wordt vervolgd.

Lammert van der Heide